

absolucja -cji, *lm* -cje, *ż* **1. rozgrzeszenie:** (...) zasięgał w tej sprawie rady papieża i uzyskał od niego absolucję. (M. Brandys, *Dzienniki* 1972) **2. wybaczenie** <łac. *absolutio* 'uniewinnienie, uwolnienie od czegoś' >

absolutny -ni **1.** (przypadek, spokój i in.) **całkowity, zupełny:** Co zrobimy bez światła w absolutnych ciemnościach (...). (E. Białłęcka, *Tkacz iluzji*), Wracał do Polski ze stemplem buntownika – komunizującego rewolucjonisty – i z wilczym biletem, oznaczającym absolutny zakaz powrotu do Francji. (J. Rolicki, *Edward Gierek*), Przedstawienie zagrali sześćdziesiąt razy. To – jak na możliwości Wałbrzycha – absolutny rekord. (*Polityka*) **2.** (władca, władza) **nieograniczony, niezależny:** Hafez Al-Asad (...) zmarł w sobotę po południu. (...) 69-letni syryjski prezydent jest trzecim arabskim władcą absolutnym, który ostatnio odchodzi do historii. (*Gazeta Wyborcza*) **3.** (ocena, norma, wartość) **bezwzględny, podstawowy:** Analizę uwarunkowań działania na rynku Unii Europejskiej należy rozpocząć od przedstawienia podstawowych wskaźników makroekonomicznych, czyli produktu krajowego brutto w wartościach absolutnych i w przeliczeniu na jednego mieszkańca. (M. Kumor, *Euromarketing*) <łac. *absolutus* 'zupełny, bezwzględny' >

absolutyzm -mu, -mie, *mrz*, *blm* **jedynowładztwo, samowładztwo:** Zawarte w 1815 r. w Paryżu Świąte Przymierze miało w programie współpracę Austrii, Prus i Rosji w duchu chrześcijańskiego braterstwa, jednocześnie stawiając za swój cel powrót do absolutyzmu i zwalczanie ruchów wolnościowych. (A. Nieuważny, *Czasy Napoleońskie*) <fr. *absolutisme*, od łac. *absolutus* >

absolwent -wenta, -wencie, *lm* -wenci, *mos* **wychowanek** (szkoły, uczelni): We wszystkich szkołach wyższych edukacja ekologiczna powinna kształtować u absolwentów głęboką znajomość problemów ochrony środowiska i postawy wrażliwości ekologicznej. (S. Kozłowski, *Ekorozwój – wyzwanie XXI*

wieku) <niem. *Absolvent*, od *absolvieren* (*eine Schule*) 'ukończyć szkołę', -ent wg *Student* >

absorbent -bentu, -bencie, *lm* -benty, *mrz* | spec. **pochłaniacz:** Przykrym zapachom można zapobiec, układając dno mieszaną torfową lub specjalną ściółką z absorbentem, pochłaniającym zapachy. (*Kwak*) <ang., od *absorb* 'absorbować' >

absorbować -buje, *ndk* **1.** (coś kogoś) **pochłaniać:** Małżeństwo, rosnąca sława, wybieranie koszmarnie drogich sukienek na uroczystości wręczania różnych nagród – to wszystko musi bardzo absorbować człowieka, gdy ma się 21 lat... (*Cosmopolitan*) **2.** (kogoś czymś) **zajmować:** Spokojne dziecko, nie absorbuje nas swoimi sprawami – pomyślał (...). (H. Samson, *Pułapka na motyla*) **3.** (gaz, energię itp.) **wchłaniać:** Porowate grudki świetnie absorbują wilgoć z powietrza. (*Cosmopolitan*) **4.** (idee) **przejmować, przyswajać:** (...) aktorzy wchodzili między widzów, co dowodziło, że Broadway absorbuje pomysły z przeżywającego wówczas rozkwit teatru awangardowego. (G. Brzozowicz, F. Łobodziński, *100 płyt, które wstrząsnęły światem*) <fr. *absorber*, z łac. *ab-sorbo* (dosł. 'odsysam') >

absorpcja -cji, *lm* -cje, *ż* **1.** (gazu, cieczy, drgań, energii) **pochłanianie, pochłonięcie, wchłanianie, wchłonięcie:** Zgodnie z prawami elektrodynamiki klasycznej prowadzi to do absorpcji lub emisji promieniowania. (P. Kowalczyk, *Fizyka cząsteczek*) **2.** (idei, technologii i in.) **przyswajanie, przyswojenie, wchłanianie, wchłonięcie:** (...) w polskiej gospodarce drzemie (...) olbrzymi potencjał absorpcji najnowszych rozwiązań. (Reklama), Sytuacja silnej recesji nie zachęca do napływu kapitału zagranicznego, osłabiając sektor państwowy ogranicza jego zdolność do absorpcji kapitału zagranicznego niezbędnego do modernizacji i restrukturyzacji. (Mowa sejmowa) <niem. *Absorption*, fr. *absorption*, z p.-łac. *absortio* >

absorpcyjny chłonnny: Proteiny jedwabiu mają właściwości absorpcyjne – mogą wchłonać 30 razy więcej wody niż same

ważą i, co najważniejsze, zatrzymać ją w naszkórku. (*Ty i Twój Dom*) <od *absorpcja*>

abstrahować -huje, *ndk* 1. (od czegoś) **po-
mijać** (coś): Mówiąc o kosztach społecznych
prywatyzacji, nie można abstrahować od
kosztów zaniechania prywatyzacji, (...) które
niewątpliwie byłyby większe i byłyby bar-
dziej boleśnie odczuwane niż tzw. koszty
prywatyzacji. (M. Bałtowski, *Przekształcenia
własnościowe przedsiębiorstw w Polsce*) 2. (coś
z czegoś) **wyodrębnić**: Rzeczą artysty było
dokonanie ładu w tym chaosie, przeprowa-
dzenie analizy i abstrahowanie rzeczy waż-
nych z morza rzeczy nieistotnych (T. Sewe-
ryn, *Polska Sztuka Ludowa*) <niem. *ab-
strahieren*, z łac. *abs-traho* 'odciągam (na bok),
oddzielam'>

abstrakt abstraktu, abstrakcie, *lm* abstrakty,
mrz **streszczenie, wyciąg**: W zakresie wydaw-
nictw referujących [studenci] pragną abs-
traktów w języku polskim. (*Przegląd Biblio-
teczny*) <ang. *abstract*, z łac. *abstractus* (dosł.
'odciągający')>

abstynencja -cji, *ż, blm* **wstrzemięźliwość**:
(...) mamy w Polsce rzeszę niepijących alko-
holików, którzy po leczeniu odwykowym
lub dzięki uczestnictwu we wspólnocie Ano-
nimowych Alkoholików od wielu lat utrzy-
mują abstynencję. (*Wysokie Obcasy*), W su-
kurs palaczom, którzy zerwali ze zgubnym
nałogiem, ale mają trudności z wytrwaniem
w tytoniowej abstynencji, pośpieszyli szwedz-
cy badacze, którzy opracowali specjalną
szczepionkę. (*Przekrój*) <łac. *abstinentia* 'po-
wściągliwość'>

abstynent abstynenta, abstynencie, *lm* absty-
nenci, *mos* **niepijący**: Mógłby przysiąc, że od
profesora zaleciał zapach alkoholu. Dziwne,
Rossman znany był jako zagorzały absty-
nent. (M. Wolski, *Alterland*) <niem. *Abs-
tinent*, z łac. *abstinens* 'powstrzymujący się'>

absurd -du, -dzie, *lm* -dy, *mrz* **niedorzecz-
ność**: To absurd, że regulamin wewnętrzny
komisji rewizyjnej, wprowadzający tajemność
obrad, ma pierwszeństwo przed ustawą sej-
mową, która stanowi, że samorząd działa
w sposób jawny. (*Gazeta Wyborcza*) <p.-łac.

absurdum 'coś niedorzecznego', od łac. *ab-
surdus* 'niedorzeczny, niezrozumiały, nie-
wyraźnie powiedziany (usłyszany)', od *surdus*
'niemy, głuchy'>

absurdalny -ni **niedorzeczny**: Oskarżenie
było tak absurdalne, że Andreotti musiał
w końcu zostać uniewinniony. (*Wprost*) <od
absurd>

absynt -syntu, -syncie, *lm* -synty, *mrz* **pio-
tunówka** <fr. *absinthe*, z gr. *apsínthion*
'piołun'>

abulia -lii, *ż, blm* | spec. **niemoc, odrę-
wienie, otępienie**: Ale za to wpadł w zupeł-
ną prawie abulię – wola osłabła w nim do
tego stopnia, że trzeba było go karmić
i ubierać (...). (S. I. Witkiewicz, *Pożegnanie
jesieni*) <gr. *aboulia* 'brak woli'>

abuliczny -ni **bierny, otępiący**: (...) ewo-
lowanie postawy abulicznej w niemałej mie-
rze decyduje o niezwykłości, oryginalności
poezji Białoszewskiego. (J. Kwiatkowski,
Magia poezji) <od *abulia*>

a.C. p.n.e. <skrót od → ante Chris-
tum>

a capite [wym. a kapite] **od (nowego)
wiersza** <łac.>

aceton -nu, -nie, *mrz, blm* **rozpuszczalnik**:
(...) do czyszczenia trudnych plam, takich
jak farba, używać należy acetonu. (Reklama)
<od łac. *acetum* 'ocet'>

a conto [wym. a konto] **zaliczkowo,
na poczet**: Już w tydzień po wypadku
poprzez swojego adwokata zażądali piętna-
stu milionów franków szwajcarskich
a conto późniejszego rozliczenia należności.
(H. Mąka, *Piraci znów atakują*) <wł. dosł.
'na rachunek'>

ad acta [wym. ad akta] **na później**:
Ebner z radością odłożył sprawę domu na
Grünstrasse ad acta i wrócił do inwigilacji
komunistów i hitlerowców. (M. Krajewski,
Koniec świata w Breslau) <łac.>

adaptacja -cji, *lm* -cje, *ż* **przystosowywa-
nie (się), przystosowanie (się)**: Adaptacja
dawnego budynku dworcowego do potrzeb
nowoczesnego muzeum była prócz wybu-